

О.О. Трохимчук, студ. IV курс, гр. ЕП-32, ФЕМ
Науковий керівник – к.е.н., доц. Кушніренко О.М.
Житомирський державний технологічний університет

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ М'ЯСНОЇ ГАЛУЗІ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Ефективне управління промисловим підприємством в сучасних ринкових умовах вимагає нового підходу до визначення витрат. Витрати завжди знаходяться в центрі уваги економістів та менеджерів. Маючи інформацію про витрати, приймаються рішення про раціональне використання ресурсів підприємства, про забезпечення зростання прибутку та зменшення нераціональних витрат. Проте незважаючи на це вивчення змісту поняття «витрати» залишається недостатньо розкритим. Провідні вчені-економісти та молоді вчені з'ясовують його економічну сутність та обґрунтовують єдиний підхід до тлумачення.

В умовах ринкової економіки основним в діяльності кожного підприємства є отримання максимального прибутку. З розвитком конкуренції на ринку та зниженням норми прибутку перспективи розвитку підприємства значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. Вміння планомірно і раціонально керувати витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку підвищує шанси на виживання. Також за сприятливих економічних умов важливою стає задача оптимального розподілу ресурсів.

Дослідження ефективного управління витратами особливо важливе в умовах інфляції, оскільки дані про теперішні витрати постійно потрібно звіряти з даними про майбутні витрати. Рівень витрат є не тільки ключовим показником оцінки роботи кожного конкретного підприємства, але й національного господарства в цілому. Тому на сьогодні, коли національна економіка знаходиться у досить важкому стані, дослідження питань управління витратами промислового підприємства є вкрай актуальним.

Теоретичними та методичними підходами управління витратами на підприємстві розглядалися багатьма вченими – економістами. Проблеми трактування «витрат» розглядається в працях значної кількості провідних вчених-економістів: Баканов М.І., Білухи М., Бутинця Ф., Великий Ю.М., Голова, Грещак М.Г., Данилко В.к., Кушніренко О.М., Крапівницька С.М., Кучмач Д., Коцюба О.С., Марченко К.С., Мошковської О., Нашкерської Г., Нападовської Л., Нечая П., Олійник О., Ордіховської Н., Партин Г.О., Панасюк В.М., Покропивний С.Ф., Пушкар М., Прохорова В.В., Скрипник М., Соколова Я., Сопко В., Торопової І., Тріль С., Турила М.М., Цветкової Н., Цал-Цалко Ю.С., Чижевської Л., Череп А.В., та ін. Ці вчені зробили вагомий внесок у розвиток термінології, пов'язаної з витратами.

Економічна криза 2008 - 2010 років свідчить про значне падіння економіки та збільшенням кількості збиткових підприємств, зокрема м'ясної промисловості. Це підтверджує комітет статистик який повідомив про фінансові результати діяльності українських підприємств і засвідчив, що 47% є збитковими, з них і підприємства м'ясної промисловості. Тому вміння керівництва раціонально та планомірно управляти витратами підвищує шанси підприємства на виживання.

Для підприємств м'ясної промисловості витрати є одним з найскладніших і найважливіших об'єктів управління, оскільки істотно залежать від структури обсягів виробництва та кількості реалізованої продукції.

В умовах формування ринкових відносин в Україні здійснюється безперервний пошук і використання найбільш раціональних і ефективних форм і методів управління витратами. Створення і освоєння на практиці нових нетрадиційних систем одержання інформації про витрати та результати виробничої діяльності, застосування нових підходів і методів планування, калькулювання, обліку та контролю забезпечують можливість вирішення багатьох завдань ефективного управління сучасним підприємством. Витрати мають важливе значення у життєдіяльності всіх суб'єктів господарювання. Вони є необхідною умовою функціонування підприємства. Існує велика кількість напрямів їх класифікації, які допомагають визначити вплив витрат на результати господарської діяльності підприємства та пошук шляхів і резервів їх зниження.

Податковий кодекс України трактує поняття «витрати» так: сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу.

П(С)БО 16 «Витрати» повністю присвячено питання визнання, оцінки та складу витрат. Згідно цього положення витрати відображаються одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Економічний словник трактує що, витрати підприємства - формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності. Вони мають цільову спрямованість. Витрати підприємства визначаються як сума зменшення вартості активів або зменшення власного капіталу(збиток).

Економічне розуміння витрат базується на проблемі обмеженості ресурсів і можливості їхнього альтернативного використання. Застосування ресурсів у одному виробничому процесі унеможливає їхнє використання за іншим призначенням. Тому, вибір конкретних ресурсів для виробництва якогось товару означає неможливість виробництва альтернативного товару. Економічні витрати будь-якого ресурсу, що застосовується у виробничому процесі, дорівнюють його цінності у найкращому з усіх можливих варіантів використання.

Різні аспекти управління витратами становлять інтерес для багатьох дослідників. Однак більшість учених розглядає управління витратами окремо від процесів розвитку підприємства. Економічне управління витратами підприємств потребує чіткого формулювання всього категорійного апарату, враховуючи всі позитивні аспекти і недоліки існуючих тлумачень.

Витрати були і залишаються важливою економічною категорією, яка характеризує ефективність використання ресурсів (економічних чинників виробництва) і визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання.

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження.

За економічного підходу до складу поточних витрат потрібно залучити всі витрати, пов'язані з поточною діяльністю підприємства, в тому числі і непродуктивні витрати у зв'язку з порушеннями у виробничо-технологічному процесі, незбалансованою структурою ресурсів, що використовуються тощо.

Витрати є основним обмежником прибутку і одночасно визначальним чинником, який впливає на обсяг пропозиції. Ефективність управління витратами має велике значення для підприємства, тому вивченню категорії "витрати" потрібно приділити особливу увагу.

Витрати виробництва знаходять своє вираження в показниках собівартості продукції, що в грошовому виразі характеризує всі матеріальні витрати і витрати на оплату праці, потрібні для виготовлення і реалізації продукції. Проте до складу витрат підприємства входять не тільки ті, що пов'язані з купівлею ресурсів, крім них підприємство несе витрати на збут та просування продукції на ринок. Сюди належать витрати, пов'язані з транспортування виробів споживачу, на здійснення маркетингових досліджень та організацію реклами тощо.

Крім цього, підприємство сплачує податки, збори, робить відрахування в різноманітні цільові та позабюджетні фонди, що також відносяться на собівартість продукції. Сума витрат виробництва і реалізації, податків, зборів і обов'язкових відрахувань становить витрати підприємства або повну собівартість продукції.

Підприємницький успіх значною мірою залежить від того, наскільки правильно здійснено техніко-економічну і фінансову оцінку на стадії планування, прийняття управлінського рішення. Отож, у ринковій економіці управління витратами повинно означати створення єдиної, раціональної, чітко та безперервно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами.

Отже, управління витратами повинно розглядатися як комплексна система, що забезпечувала б розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких має зробити свій внесок в загальний результат діяльності підприємства.